

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Застосування законодавства про працю в діяльності ОМС

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
ЦЕ ДОБРЕ

Ці медійні матеріали стали можливими завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи Уряду Сполучених Штатів

Сьогодні говоримо про:

1. Особливості трудових відносин в ОМС у період дії ВС
2. Особливості призначення\звільнення ПОМС у період дії ВС
3. Перехід ОМС на електронні трудові книжки

+ відповіді на запитання учасників вебінару

Особливості трудових відносин в ОМС у період дії ВС

- законодавче підґрунтя застосування в діяльності ОМС законодавства про працю
- особливості трудових відносин в ОМС у період дії ВС – прийняття, переведення, звільнення, надання відпусток

Законодавча база

- Кодекс законів про працю України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
- Закон України від 07.06.2001 р. № 2493 «Про службу в органах місцевого самоврядування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>
- Закон України від 12.05.2015 р. № 389 «Про правовий режим воєнного стану» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
- Закон України від 15.03.2022 р. № 2136-IX «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
- Закон України від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР «Про відпустки» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Закон № 2136

➤ з 19.07.2022 р. визначає особливості проходження служби в ОМС

* Не застосовуються норми:

- законодавства про працю,
  - Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування»,
    - інших законодавчих актів, що регулюють діяльність ПОМС
- у частині відносин, врегульованих Законом № 2136**

Закон № 2136

- **форма** трудового договору у період дії ВС визначається **за згодою сторін**
- **випробування** під час прийняття на роботу **може встановлюватися для будь-якої** категорії працівників
- роботодавці можуть укладати з новими працівниками **строкові ТД** (на період дії ВС або на період заміщення тимчасово відсутніх працівників)

Закон № 2136

- у період дії ВС роботодавець **має право** перевести працівника на іншу **роботу, не обумовлену** трудовим договором, **без його згоди**, якщо така робота **не протипоказана** працівникові за станом здоров'я, **лише** для відвернення або ліквідації наслідків бойових дій, а також інших обставин, що ставлять або можуть становити загрозу життю чи нормальним життєвим умовам людей, **з оплатою праці** за виконану роботу не нижче середньої ЗП за попередньою роботою

Виняток з цього правила:

- переведення на роботу в іншу місцевість, на території якої тривають активні бойові дії

Закон № 2136

- у період дії ВС повідомлення працівника про зміну істотних умов праці та зміну умов оплати праці, передбачених ч. 3 ст. 32 та ст. 103 КЗпП, здійснюється **не пізніш як до запровадження таких умов**

* За загальним правилом ст. 32 КЗпП про зміну істотних умов праці – систем та розмірів оплати праці, пільг, режиму роботи, встановлення або скасування неповного робочого часу, суміщення професій, зміну розрядів і найменування посад та інших – працівник повинен бути повідомлений не пізніше ніж за 2 місяці

Закон № 2136

- у зв'язку з веденням бойових дій у районах, в яких розташоване підприємство, установа, організація, та існування загрози для життя і здоров'я працівника **він може розірвати трудовий договір** за власною ініціативою у строк, зазначений у його заяві (*крім*)

Виняток з цього правила:

- примусове залучення до суспільно корисних робіт в умовах ВС
- залучення до виконання робіт на об'єктах КІ

Закон № 2136

- у період дії ВС **допускається звільнення працівника з ініціативи роботодавця:**
  - у період його тимчасової непрацездатності
  - у період перебування працівника у відпустці (*крім відпустки у зв'язку вагітністю та пологами, відпустки для догляду за дитиною до 3-х р.*) із зазначенням дати звільнення, яка є першим робочим днем, наступним за днем закінчення ТН, зазначеним у документі про тимчасову непрацездатність, або першим робочим днем після закінчення відпустки

- у період дії ВС **норми ст. 43 КЗпП не застосовуються, крім випадків звільнення працівників, обраних до профспілкових органів**

* Стаття 43 КЗпП визначає порядок розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця за попередньою згодою виборного органу первинної профспілкової організації

Закон № 2136

- у період дії ВС **нормальна тривалість РЧ може бути збільшена до 60 год./тиждень** для працівників, зайнятих на об'єктах КІ (в оборонній сфері, сфері забезпечення життєдіяльності населення)
- **для працівників, зайнятих на об'єктах КІ** (в оборонній сфері, сфері забезпечення життєдіяльності населення), яким відповідно до законодавства встановлюється скорочена тривалість РЧ, тривалість РЧ у період дії ВС **не може перевищувати 40 год./тиждень**
- у разі встановлення нормальної тривалості РЧ **понад норму, встановлену законодавством**, оплата праці здійснюється **пропорційно** до збільшення норми праці

Закон № 2136

- надання працівнику **щорічної основної** відпустки за рішенням роботодавця **може бути обмежено** тривалістю **24 КД** за **поточний** робочий рік
- якщо тривалість щорічної основної відпустки працівника становить більше 24 КД, надання **не використаних у період дії ВС** днів такої відпустки переноситься на період після припинення або скасування ВС
- **роботодавець може відмовити працівнику** у наданні невикористаних днів **щорічної** відпустки - **норми ч. 7 ст. 79, ч. 5 ст. 80 КЗпП та ч. 5 ст. 11, ч. 2 ст. 12 ЗУ «Про відпустки» у період дії ВС не застосовуються**
- **роботодавець може відмовити працівнику** у наданні **будь-якого виду відпусток** (*крім відпустки у зв'язку вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення 3 р.*), якщо такий працівник залучений до **виконання робіт на об'єктах КІ**
- у разі звільнення працівника у період дії ВС йому виплачується **грошова компенсація** відповідно до ст. 24 ЗУ «Про відпустки»

Закон № 2136

- протягом періоду дії ВС роботодавець **на прохання працівника може надавати йому відпустку без збереження ЗП без обмеження строку**, встановленого ч. 1 ст. 26 ЗУ «Про відпустки»

* ч. 1 ст. 26 обмежує строком не більше 30 КД/рік

- у період дії ВС роботодавець за заявою працівника, який **виїхав за межі території України або набув статусу ВПО**, в **обов'язковому порядку надає йому відпустку без збереження ЗП тривалістю, визначеною у заяві, але не більше 90 КД**, без зарахування часу перебування у відпустці до стажу роботи, що дає право на щорічну основну відпустку, передбаченого п. 4 ч. 1 ст. 9 ЗУ «Про відпустки»

Закон № 389 (з урахуванням змін, внесених ЗУ № 3384 від 20.09.2023 р.)

- у період дії ВС особи призначаються ..., **на посади в ОМС, посади керівників ..., комунальних ПОУ... суб'єктом призначення, сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради, начальником відповідної ВА без конкурсного відбору, обов'язковість якого передбачена законом, на підставі:**
  - поданої заяви
  - заповненої **особової картки** встановленого зразка
  - документів, що підтверджують наявність у таких осіб громадянства України, освіти та досвіду роботи згідно з вимогами законодавства, встановленими щодо відповідних посад
  - за наявності у ЄДР декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або МС, декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або МС, за минулий рік

Закон № 389 (з урахуванням змін, внесених ЗУ № 3384 від 20.09.2023 р.)

УВАГА!

- ПОМС, призначені у такий спосіб, **не можуть бути переведені** на інші посади в ОМС
- особа, яка претендує на зайняття посади в ОМС, посади керівника комунального ПОУ, у період дії ВС не подає документ про підтвердження рівня володіння державною мовою відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»
- особи, призначені у період дії ВС у «спрощеному порядку» на посади в ОМС, посади керівників комунальних ПОУ, подають документ про підтвердження рівня володіння державною мовою протягом 3-х місяців з дня припинення чи скасування ВС, у разі якщо такий документ не був поданий ними раніше

Закон № 389 (з урахуванням змін, внесених ЗУ № 3384 від 20.09.2023 р.)

- особи, призначені на посади у період дії ВС, для забезпечення проведення спецперевірки, передбаченої ЗУ «Про запобігання корупції», а також перевірки, передбаченої Законом України «Про очищення влади», подають документи, передбачені ч. 2 ст. 57 ЗУ «Про запобігання корупції»:
  - **не пізніше 31.01.2024 р.**, у разі якщо такі декларації та/або документи не були подані ними раніше
- АБО**
- **протягом 90 КД** з дня припинення обставин, визначених абз. 2 та 3 ч. 8 ст. 10 Закону № 389 (обставини, що унеможливають проведення перевірок)

Закон № 389 (з урахуванням змін, внесених ЗУ № 3384 від 20.09.2023 р.)

- спецперевірка та перевірка з очищення влади **під час дії ВС не проводяться у разі:**
  - **знаходження органу, який відповідає за організацію цих перевірок**, на територіях, на яких ведуться активні бойові дії, або на тимчасово окупованих територіях України, перелік яких визначається в установленому законодавством порядку
  - **виконання особами, які призначені на відповідну посаду у період дії ВС**, завдань в інтересах національної безпеки і оборони України, безпосередньої участі у веденні воєнних (бойових) дій, перебування у районі проведення воєнних (бойових) дій та отримання додаткової винагороди, призначеної для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, поліцейських на період дії воєнного стану, та/або на тимчасово окупованій території України.
- проведення цих перевірок стосовно осіб, призначених у період дії ВС, щодо яких такі перевірки у цей період не проводилися, здійснюється **протягом 30 днів з дня завершення строку для подання документів**, необхідних для проведення спецперевірки (*крім випадків звільнення такої особи до набрання чинності Законом № 3384 або закінчення проведення зазначених перевірок під час дії ВС*)
- **спецперевірка не проводиться** стосовно осіб, які призначаються на посади за результатами конкурсу на таку саму посаду (*за умови що стосовно таких осіб вже проводилася спецперевірка під час дії ВС*)

Закон № 389 (з урахуванням змін, внесених ЗУ № 3384 від 20.09.2023 р.)

- **особи, призначені у «спрощеному порядку», підлягають звільненню** із займаної посади **протягом 3-х РД з дня виникнення будь-якої з таких обставин:**
  - **неподання декларації** особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої ст. 45 ЗУ «Про запобігання корупції», відповідно до п. 2-7 розд. XIII «Прикінцеві положення» ЗУ «Про запобігання корупції» (якщо таку декларацію не подано раніше)
  - **неподання документа** про підтвердження рівня володіння державною мовою відповідно до ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної» відповідно до ч. 7 ст. 10 Закону № 389 (особами, для яких подання такого документа є обов'язковим)

Закон № 389 (з урахуванням змін, внесених ЗУ № 3384 від 20.09.2023 р.)

- **особи, призначені на посади, які передбачають** зайняття відповідального або особливо відповідального становища, або на посади з підвищеним корупційним ризиком, перелік яких затверджується НАЗК, **підлягають звільненню** із займаної посади **протягом 3-х РД з дня виникнення будь-якої з таких обставин:**
  - **неподання декларації** особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої ст. 45 ЗУ «Про запобігання корупції», відповідно до п. 2-7 розд. XIII «Прикінцеві положення» ЗУ «Про запобігання корупції» (якщо таку декларацію не подано раніше)
  - **неподання документів**, передбачених ч. 2 ст. 57 ЗУ «Про запобігання корупції», **крім декларації** особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, після завершення встановлених ч. 7 ст. 10 Закону № 389 строків
  - **непроходження або відмова від проходження** спецперевірки, передбаченої ст. 56 і 57 ЗУ «Про запобігання корупції»

Закон № 389 (з урахуванням змін, внесених ЗУ № 3384 від 20.09.2023 р.)

- **особи, звільнені з посад служби в ОМС у період дії ВС, протягом 1 року після припинення чи скасування ВС **можуть бути прийняті** на рівнозначні або нижчі посади служби в ОМС без проведення конкурсу**

Виняток: ПОМС, призначені у «спрощеному порядку»

Перехід на електронні трудові книжки

- **законодавче підґрунтя** переходу з паперової форми обліку трудової діяльності працівника на електронний
- **строки**, визначені для переходу на електронну форму
- **обов'язки ОМС як роботодавця** в аспекті «оцифрування» паперових трудових книжок працівників
- **алгоритм дій відповідальних осіб ОМС** щодо переходу на електронну форму обліку

Законодавча база та корисні посилання

- Кодекс законів про працю України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
- Закон України від 05.02.2021 р. № 1217-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1217-20#Text>
- Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
- Порядок подання відомостей про трудову діяльність працівника, фізичної особи - підприємця, фізичної особи, яка забезпечує себе роботою самостійно, в електронній формі (Постанова Правління ПФУ від 12.03.2021 р. № 11-1) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0802-21#Text>
- Порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній (постанова КМУ від 12.08.1993 р. № 637) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/637-93-%D0%BF#Text>
- Інструкція про порядок ведення трудових книжок працівників <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93#Text>
- Відео інструкція від ПФУ <https://www.youtube.com/watch?v=r9yZta81AM0>

Закон № 1217

Законом України від 05.02.2021 р. № 1217-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі» запроваджено облік трудової діяльності працівника в електронній формі в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування

Наповнення Реєстру даними, які містяться в паперових трудових книжках, здійснюється протягом 5 років (до 10.06.2026 р.)

КЗпП (ст. 48)

Облік трудової діяльності працівника здійснюється **в електронній формі** в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування у порядку, визначеному Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

На вимогу працівника, який вперше приймається на роботу, трудова книжка оформляється роботодавцем в обов'язковому порядку не пізніше 5-ти днів після прийняття на роботу.

Роботодавець на вимогу працівника зобов'язаний вносити до трудової книжки, **що зберігається у працівника**, записи про прийняття на роботу, переведення та звільнення, заохочення та нагороди за успіхи в роботі.

Порядок ведення трудових книжок визначається Кабінетом Міністрів України.

Порядок подання відомостей про трудову діяльність працівника в електронній формі

ВАЖЛИВО!

Відомості про трудову діяльність працівника подаються:

- **страхувальником за працівників**

АБО

- **самим працівником**

Порядок подання відомостей про трудову діяльність працівника в електронній формі

Відомості про трудову діяльність працівника подаються:

- до територіального органу ПФУ працівником особисто

АБО

- через вебпортал електронних послуг ПФУ в електронній формі з обов'язковим накладанням електронного підпису (КЕП):

- працівником
- страхувальником/представником страхувальника, якому керівником страхувальника делеговані відповідні повноваження

Порядок подання відомостей про трудову діяльність працівника в електронній формі

Відомості про трудову діяльність працівника подаються:

- **через вебпортал електронних послуг ПФУ в електронній формі у вигляді xml-файлу***

- **за періоди до набрання чинності Законом № 1217** - одним із таких способів:
  - у вигляді копій передбачених законодавством документів, виготовлених шляхом сканування
  - в оцифрованому вигляді - шляхом створення відповідного електронного запису в електронному кабінеті страхувальника або застрахованої особи на вебпорталі електронних послуг ПФУ, до якого додаються скановані копії документів, на підставі яких створюється запис

Порядок подання відомостей про трудову діяльність працівника в електронній формі

Електронні копії сторінок трудової книжки та документів про стаж, що визначені [Порядком № 637](#), виготовляються шляхом їх сканування

Скановані копії:

- виготовляються в кольоровому форматі з оригіналів трудової книжки та документів про стаж
- мають містити всі сторінки трудової книжки, до яких внесено записи, у хронологічному порядку та поля відповідних документів, бути придатні для сприйняття їх змісту, зокрема дані про серію та номер бланків документів
- рекомендована роздільна здатність при скануванні - **300 dpi**
- формат зображення має бути **jpg** або **pdf**
- розмір кожного файлу не має перевищувати **1 Мб**

Порядок подання відомостей про трудову діяльність працівника в електронній формі

Електронний запис складається з переліку відомостей про трудову діяльність працівника:

- **найменування роботодавця**
- **періоди:** роботи, навчання, практики, служби, догляду, безробіття, стажування, відносин за договорами цивільно-правового характеру, виправних робіт, сумісництва, переведення з посади на іншу посаду або іншу роботу
- **найменування посади, професія, спеціальність, кваліфікація, вид виконуваної роботи, структурний підрозділ**
- **причина припинення трудових відносин, навчання, практики, проходження служби, відносин за договорами цивільно-правового характеру, догляду, безробіття, виправних робіт (пункт, частину, статтю закону)**
- **вид документа, його номер і дата, на підставі якого внесено запис про початок та/або припинення: трудових відносин, навчання, практики, служби, догляду, безробіття, стажування, відносин за договорами цивільно-правового характеру, виправних робіт, сумісництва**

Порядок подання відомостей про трудову діяльність працівника в електронній формі

Відомості про трудову діяльність працівника подаються **одноразово**

Повторно подаються відомості про трудову діяльність у випадку:

- виправлення записів у разі виявлення неправильного чи неточного запису про періоди роботи за періоди страхового стажу після 01.07.2000 р.
  - створення неправильного чи неточного електронного запису в електронному кабінеті страхувальника або застрахованої особи на вебпорталі електронних послуг ПФУ
-
- ✓ При повторному поданні відомостей про трудову діяльність **подаються титульна сторінка та сторінки зі змінами**
  - ✓ Подані відомості про трудову діяльність працівника **мають містити повну та достовірну інформацію**

Порядок подання відомостей про трудову діяльність працівника в електронній формі

У разі відсутності в Реєстрі відомостей про:

- прийняття на роботу
- переміщення з одного структурного підрозділу до іншого/переведення на іншу постійну посаду/роботу
- звільнення
- поновлення на роботі
- призупинення/відновлення дії трудового договору
- присвоєння/зміну/позбавлення рангу, розряду, класу, звання, категорії
- складання присяги
- стажування/навчання тощо

відповідні відомості подаються страхувальником через вебпортал електронних послуг ПФУ в електронній формі з **обов'язковим накладанням електронного підпису**, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, страхувальником або представником страхувальника, якому керівником страхувальника делеговані відповідні повноваження, **шляхом створення відповідного електронного запису в електронному кабінеті страхувальника**

Які обов'язки ОМС як роботодавця та алгоритм дій?

- ✓ **внести відомості про трудову діяльність працівника до Реєстру**
- ✓ **видати оригінал паперової трудової книжки працівнику на руки (під підпис)**
- ✓ **якщо працівник бажає продовжити ведення трудової книжки у паперовій формі**
– на вимогу працівника паралельно із електронним обліком трудової діяльності
внести до паперової трудової книжки записи про
прийняття/переведення/звільнення/заохочення

Яка роль працівників ОМС?

- ✓ **отримати на руки оригінал трудової книжки**
- ✓ **заявити (за бажання) роботодавцю вимогу щодо паралельного обліку трудової діяльності у трудовій книжці, яка зберігається у нього**
- ✓ **у разі наявності неточностей в оригіналі трудової книжки сприяти приведенню у відповідність таких записів**

Дякую за увагу!

Консультантка Програми USAID DOBRE
Леся Федченко
alesyafedchenko@gmail.com